

De Gekkenkrant ging aan eigen succes ten onder

'Je liet een scheet en je had drie journalisten op de stoep staan'

Bert Bakker en Jacqueline van der Post waren allebei 'patiënt' in de moderne therapeutische gemeenschap Amstelland voordat ze in 1973 de Gekkenkrant hielpen oprichten. Later promoveerde Bakker op de beginselen van 'zelfhulp' tot doctor in de sociologie. Van der Post werd maatschappelijk werkster en schreef later een boek over vrouwenhulpverlening. Wat gebeurde er binnen het hechte collectief dat de Gekkenkrant vormde? Waren er onder de pioniers verschillen tussen ex-patiënten en 'zaakwaarnemers'? En wat leidde uiteindelijk tot het opheffen van de oorspronkelijke redactie in 1978?

'Wij van de redactie zijn allemaal gek, ook al zitten we niet (meer) in een inrichting', schrijft de redactie in *Gekkenkrant* nummer 2, februari 1974. 'Gek zijn betekent in de knoop geraakt, in moeilijkheden gekomen, in de war gemaakt. Ze moeten de kans krijgen om hun knoop te ontwarren. Met isoleercellen, spanlakens, slaapkuren, elektroshocks raken zij juist meer in de knoop. Dié methoden moeten wij samen naar de andere wereld helpen. Wij zijn in de knoop, maar we willen eruit.'

De *Gekkenkrant*, een krant 'voor en door patiënten', publiceerde in het begin vooral brieven van patiënten uit psychiatrische inrichtingen. Later maakte de redactie, naast vaste rubrieken met tips, juridische adviezen en informatie over de risico's van medicijnen, ook zelf reportages in inrichtingen. De krant was voor patiënten een ongekende bron van informatie en vormde een platform voor uitwisseling.

Turvenstapelaars

Schrijver Geert Mak, een van de oprichters, noemde de *Gekkenkrant* in 1975 in weekblad *De Groene Amsterdammer* 'een ongebruikelijke manier van actie voeren, die men slechts met de *Bajeskrant* gemeen heeft'. Een andere oprichter, medisch socioloog Flip Schrameijer, beschrijft in 2005 in het weekblad *Vrij Nederland* hoe de patiëntenbeweging in de tijd van de *Gekkenkrant* de publieke opinie en ook de media volledig op haar hand had. 'Je liet een scheet en je had drie journalisten op de stoep staan. Dat zou nu niet meer

de gekkenkrant tijdschrift voor psychiatrische patienten

INHOUDSOPGAVE:

Van de redactie	p. 3
Brievenrubriek	p. 4
Inrichtingen in soorten en maten	p. 9
Tips	p. 10
Slaapkuur	p. 11
Wet op de Rechtelozen	p. 12
Nieuws uit de Inrichtingen	p. 15
Patient en Recht	p. 18
Gedicht	p. 20

IK ZIE... EEN BENEVELING VAN DE SFENOIDALE LOB DIE MET DE GROENE ZONE VAN DE GRIJZE MATERIE CORRESPONDEERT.

HÉ?

**De redactie vraagt zich af:
Zijn we nu wel of niet gek?
We zien er allemaal sterretjes van
..... dus toch! ?**

uitgave	bert bakker
stichting	helmi goudswaard
de gekkenkrant	martine groen
postbus 3286	kees hoekzema
amsterdam	geert mak
	anke poortinga
postgiro	jacqueline van der post
30.58.334	flip schrameijer
gemeentegiro	frits spangenberg
R 11.111	
prijzen	bijdragen:
binnen inrichtingen:	mary duyvendak
losse nummers	1234
fl. 0.35	dick genemans
abonnement 1974	arnold gorka
fl. 6.--	h.j.
	j.s.
buiten:	suzan de kan
losse nummers	jos krah
fl. 1.50	kritiese annagroep
abonnement 1974	maatschappij kritiese
fl. 10.--	vakbeweging
steunabonnement	mijnheer X
	Pango
	fried peters

gebeuren. De *Gekkenkrant* was in zekere zin té succesvol, té mediamiek. We waren het ook al heel snel ontgroeid, na vier jaar al', vertelt oud-redacteur Bert Bakker. De 18-jarige Drent 'draaide helemaal dol' toen hij in 1968 in Amsterdam kwam studeren. Na een jeugd in Meppel was de hoofdstad duidelijk een brug te ver. Ook het Studentendispuut van de Vrije Universiteit kon daar niet bij helpen. 'Ik zei nog tegen psychiater Jan van de Lande: 'Mijn vrienden zijn veel gekker dan ik, dié moet je opnemen'. Toen zei Van de Lande: 'Dat doen we later wel, ik denk dat we bij jou moeten beginnen'. Echt schitterend. Dat vond ik een mooie man,' vertelt Bert Bakker. Hij ontmoette Van de Lande nadat hij voor hulp aanklopte bij het Psychoanalytisch Instituut. Allerlei testen die hij daar deed bevestigden zijn intelligentie, maar helpen deden ze niet. 'Turvenstapelaars waren ze daar bij dat instituut!' roept Bert Bakker. 'En maar indelingen maken, diagnoses stellen. Ik was daar ontzettend giftig over, vond het beledigend en stigmatiserend. Een goede gek is een beweeglijk object en die laat zich niet gauw vangen. Bij dat instituut zat geloof ik ook de schrijver van dat boek, *Neurosenleer*, professor Kuiper, die later zelf gek geworden is. Een deprimerend boek. Schokkend. Hoe is het in godsnaam mogelijk dat iemand een dergelijk soort terminologie bijeengeharkt krijgt!'

Gedesoriënteerd

In 1972 volgde Bert Bakker het advies van Jan van de Lande. Hij pakte zijn rugzak en meldde zich aan bij de gloednieuwe psychotherapeutische gemeenschap Amstelland in Santpoort. Hier speelden ziektebeelden geen enkele rol. Een groep van veertig jongeren doorliep er een programma van therapieën, individuele therapie, groepstherapie, creatieve therapie, 'en dan kon je ook nog gesprekken aanvragen tussendoor', vertelt Bakker. Onder leiding van de 'knappe gespreksleider' Van de Lande vond elke dag een zogeheten *Patiënt Staff Meeting* (PSM) plaats, 'ongestructureerde sessies waarin altijd de diepere lagen van problemen werden aangeroerd. Je had een kunstenaar die kon hallucineren als een gek. Dan liep-ie zo de vijver in en wij erachteraan, die PSM's waren geweldig!'

Bakker beschrijft hoe hij in Amstelland 'totaal gedesoriënteerd' raakte. 'Ik kwam bij mijn andere ik terecht. In het begin had ik een intellectueel schild, die schilden gingen eraf, ik werd helemaal dol. Daar had je dus wat aan. Daarvoor was ik heel afstandelijk, had ik geen contact met mijn medepatiënten, daarna wel.' Ondertussen kreeg hij ook een inkijkje in de rest van ziekenhuis Santpoort. Het vrolijke, vers groen en geel geschilderde Amstelland vormde een schril contrast met de andere - zwaar verwaarloosde - paviljoens, waar ze op uitkeken. 'Ik dacht: ze steken in mij en andere jongeren geld. Een keer zag ik in paviljoen Wieringenland, ik moest daar zijn om mijn jas te repareren, een man masturberen in een hoek. Die werd daar toen gewoon uitgeramd, zo van: oprotten, zodat wij konden doorlopen. Mensen stijf onder de medicijnen, wat je later in de film *One Flew Over the Cuckoo's Nest* zag. Ik dacht: als ik hier uit kom ga ik er wat aan doen.' Na een jaar, terug in Amsterdam, maakte hij deze gedachte waar.

De oprichting van de Gekkenkrant

Oud-medewerkers van Release Amsterdam, een alternatieve instelling voor weggelopen jongeren, patiënten en geflipte toeristen, schrijven in 1973 de notitie 'voorstellen voor de *Gekkenkrant*'. Zij zoeken naar nieuwe actievormen om het medische establishment omver te halen. De notitie die Martine Groen en Geert Mak schrijven heeft het over een 'subcultuur van gekken, als reactie op de cultuur van de psychiaters'. Ruggengraat van de notitie is een aantal concrete eisen die allemaal gericht zijn op de zelfstandigheid en mondigheid van psychiatrische patiënten. 'Onze taak is de zaak aan te zwengelen', schrijven Mak en Groen. Het gaat om een 'uitwisselingsblad van patiënten en anderen onderling'. Die konden dan zelf in opstand komen volgens de marxistische gedachte van 'de bewustwording van het proletariaat'.

Niersteen van het kapitaal

Ook de marxistische tak van de psychiatrische tegenbeweging, met name de Bond van Wetenschappelijke Arbeiders (BWA) wil zich met de krant bemoeien. Deze studenten-actievoerders willen de *Gekkenkrant* laten aansluiten bij de ideologie van het Sozialistische Patiëntencollectiv, het SPK, in het Duitse Heidelberg. 'Ik herinner me een grimmige poster waarin het SPK het volk opriep om 'zijn niersteen in de commandocentrale van het kapitaal te werpen', schrijft Flip Schrameijer (VN, 2005). Hij is in 1973 als dienstweigeraar en socioloog een van mede-oprichters van de redactie van de *Gekkenkrant*. 'Toen we een stuk weigerden van een van die groepen – het Patiëntenfront – dat bol stond van de marxistische retoriek kwam ons dat te staan op een fel pamflet waarin we werden uitgemaakt voor liberaal-anarchisten, in die kringen blijkbaar een vreselijk scheldwoord.

Redactie *Gekkenkrant*; still uit *Patiënt in beweging*

Wij vonden het prachtig.'

De eerste ex-'patiënten' die zich bij de redactie van de *Gekkenkrant* voegen zijn Jacqueline van der Post en Bert Bakker. Later groeit de redactie uit tot een tiental kernleden met daarnaast veel medewerkers. De krant bestaat voor het overgrote deel uit brieven met ervaringen van psychiatrische patiënten. De redactie schrijft daarnaast artikelen over rechtspositie, medicijnen en andere psychiatrische wetenswaardigheden, gelardeerd met heel veel tekeningen en andere plaatjes.

Onaangekondigde bezoeken

De krant wordt verspreid in zoveel mogelijk inrichtingen. 'We vielen ze lastig met activiteiten, met onaangekondigde bezoeken. De VARA en VPRO filmde hoe we er uitgebondourd werden. Dat was weer leuk voor de krant waarin het allemaal weer in extenso beschreven werd. (...)', beschrijft Bert Bakker.

De redactie wilde 'bouwstenen aandragen voor een subcultuur van gekken' en bijdragen aan het ontstaan van patiëntenraden. Ondanks de groei van 4000 naar 8000 lezers in het eerste jaar bleef het gewenste succes uit. Onder druk van patiënten veranderde de geuzennaam door aanhalingstekens in '*Gekken*'krant. Door de krant gevoerde acties hadden succes, maar kregen ook kritiek vanuit de gekkenbeweging. Vooral de patiënten van de Cliëntenbond vonden de acties vaak te radicaal. In 1978 droegen de initiatiefnemers hun werk over aan een nieuwe redactie die de krant tot 1981 voortzette. Tot 1986 leefde het periodiek nog voort onder de namen *Gek ooit* (het laatste nummer heette *Gekooïd*) en *Aha, blad voor alledaagse waanzin*.

Bewustzijn

De redactie van de *Gekkenkrant*, vertelt Bert Bakker, ontstond als een soort vriendenclub van mensen die elkaar kenden uit de alternatieve hulpverlening, of uit het café, waar Bakker de 'aanjager' van de *Gekkenkrant*, Geert Mak ontmoette, die destijds ook redacteur van weekblad *De Groene Amsterdammer* was. 'Hij was echt onze startbasis. We werkten in het begin zonder doelstellingen. Het ging meer over bewustzijn. Om met elkaar een beweging te starten. Nederland was na de oorlog bevrijd, maar de echte bevrijding moest nog komen. We wilden het allemaal opengooien. Ook de definitie van gekte wilden we veranderen, het stigma wegnemen. Daarom was de *Gekkenkrant* een geuzennaam.'

De grote kracht van de *Gekkenkrant* was, volgens Bert Bakker, dat de redactie zich verre hield van de psychiatrische mores, laat staan indelingen in een ziektebeeld zou maken (in het Drents: turven stapelen) van iemands gedragingen. 'De formule van de *Gekkenkrant* was simpel: u schrijft, wij drukken en zorgen voor de verspeiding', schrijft hij in een – vers geschreven, nog ongepubliceerd – artikel. 'Nederland en een kleine veertig inrichtingen werden opgeschrikt door een nieuw medium. Informatie over verkalkte instituties. Geen censuur: alles in de krant, roddel, hoor- en wederhoor, achtergrondstukken, een echte krant, maar dan: van en door gekken.'

Brieven

De eerste vier jaar speelden verschillen in ideologie in de redactie van de *Gekkenkrant* geen enkele rol. Bakker: 'Het ging meteen erg goed, we waren allemaal beginnende professionals onder de noemer: u bent gek, wij zijn gek. Maar de krant werd steeds mooier.

Die eindeloze stroom van brieven werd, één voor één, opgemaakt in de nachtelijke uren. De brieven vormden een doorlopend thema. De lezer maakte de dienst uit. Dat was ook een reden voor inrichtingen om op hun *qui vive* te zijn. Iedere patiënt werd een potentiële schrijver.' De redactie vormde een productieteam, zegt Bakker. 'Misschien gingen we daarom ook wel over onderlinge tegenstellingen heen. We blowden ook veel. Het was zuipen en blowen en met die krant in de weer.'

Oud-redacteur Jacqueline van der Post beaamt deze eensgezindheid. Zij had, evenals Bert Bakker, patiëntervaring in Amstelland en al eerder. Maar dat maakte, volgens beiden, binnen de redactie niet uit. 'De *Gekkenkrant* was geen belangenvereniging van psychiatrische patiënten, we waren een actiegroep', vertelt Van der Post. 'We wilden niet praten over hoe erg het was, maar er iets aan veranderen door middel van actie. Wij vonden dat er iets vreselijk mis was met de psychiatrische inrichtingen. Dat had niets te maken met individuen, het was een politiek gegeven en wij wilden daar iets aan doen. Daarbinnen was er wel degelijk erkenning voor onze positie als ex-patiënt. Als het te pas kwam voor een onderwerp werd er over de eigen ervaring gepraat. De andere redactieleden vroegen ook wel dingen aan ons. Maar de grote vraag was vooral: wat is normaal? De een was doorgedraaid en had psychotherapie gehad, de ander had vervangende dienstplicht gedaan. Wij zeiden altijd: 'Het is maar net wie er voor komt rijden, de politie of de GG&GD'.'

Identiteit

Jacqueline van der Post ontmoette mederedacteur Martine Groen in 1971. Van der Post was opgenomen in het Dagcentrum in de Amsterdamse Vondelstraat, geleid door psychiater Just Bendien. Als patiënt zat zij, zoals de democratisering in die tijd vereiste, in de sollicitatiecommissie die Martine Groen aannam als sociotherapeut. Martine vroeg Jacqueline kort daarop bij de redactie van de *Gekkenkrant*. 'De redactie functioneerde als *peergroup*, een soort familie waarin je veel van elkaar kon leren', vertelt Jacqueline van der Post. 'Ik leerde bijvoorbeeld om mensen waar ik tegenop zag te interviewen. Je deelde lief en leed. Als we de krant maakten gingen we in een huisje buiten de stad zitten. Het was een groep waar je je identiteit aan ontleende. Vriendschappen, de warmte van samen in het leven staan.'

Bert Bakker vertelt hoe de redactie in haar geheel snel professionaliseerde. 'Ik schreef meteen al in het begin een stuk voor *De Groene Amsterdammer* over de internationale gekkenbeweging. De onderwerpen werden steeds beter, zoals de farmaciestukken van Andries de Nooij. Of we gingen op reportage naar de inrichtingen, heel erg leuk.' Uit het verhaal 'De redactie op stap' (*Gekkenkrant*, nummer 7, december 1974): '(...) Franeker (binnen) mochten wij niet in. Dat werd ons verteld door een zuster achter kogelvrij glas. Ze zei: 'De patiënten slapen al, waarom komt u hier zo laat. Het is al kwart over negen'. Door een open raam hebben we toen een pakje met twintig kranten naar binnen gegooid. Voor in bed.'

Dagcentrum Vondelstraat

Stigma

Bij de patiënten in de inrichtingen riep de *Gekkenkrant* gemengde reacties op. De bijna vierhonderd brieven die de redactie na het eerste nummer ontving waren lang niet allemaal positief. Alleen al het woord 'gek' werd door velen als een stigma ervaren. Bert Bakker beaamt dat de redactie in die tijd ook flink op de tenen van patiënten trapt. 'En dan riepen wij weer: schrijf er een stukje over, want het moet wel in de krant hoor... Zo bedachten we een keer dat er te veel leed in de inrichtingen was, leedconcentraties die gespreid dienden te worden. Dat deden we dan. Met de VPRO erbij. Gingen we leedzuigen, met een Amsterdamse putjeszuiger naar Vogelenzang, daar werd het leed opgezogen en in een ballon weer losgelaten.'

De *Gekkenkrant* werd door de rest van de beweging met instemming én met argwaan gevolgd. 'We hadden ook altijd discussies. Met de radicale verpleegkundigen uit Arnhem bijvoorbeeld, van Wolfheze. Die zeiden: 'Alles is terug te brengen tot de basis van de kapitalistische maatschappij' en dan zeiden wij weer: 'Hartstikke goed dat je dat zegt, maar hoe zetten we dat op papier?'. Haha. Wij namen die vrijheid gewoon. Vooral aan Dunya Breur van de Cliëntenbond heeft Bakker goede herinneringen. Zij bekeek de wilde acties van de *Gekkenkrant* met argusogen en maakte bepaalde redactieleden uit voor overlopers en verraders. 'Persoonlijk had ik erg goed contact met haar. Onze gezamenlijke acties verliepen prima, doordat er geen doelstellingen waren. Want je kreeg toch nooit overeenstemming in de beweging, met niemand. Daarom bedachten we een gezamenlijke slogan, bijvoorbeeld 'te gek om vast te zitten'. Onder die noemer kon iedereen zijn eigen acties doen, prachtig, laat al die bloemen maar bloeien.'

Praatgroepen

De redactieleden experimenteerden er in allerlei opzichten op los, ook wat betreft de rolverdelingen. Jacqueline van der Post: 'Natuurlijk waren er mensen die de leiding namen. De een kon al meteen beter schrijven en schreef dan ook veel meer. Het redactioneel bijvoorbeeld werd meestal door Flip Schrameijer geschreven. Daar was de redactie dan heel tevreden over. Maar de vrouwen in de redactie zeiden wel: als hij alles blijft doen, dan leren wij het nooit. Wij beantwoordden in het begin vooral de brieven uit de inrichtingen, waarvan we er heel veel binnenkregen.'

Samen met Martine Groen bezocht zij de 'femsoc' groep in het pas geopende Vrouwenhuis. De tweede feministische golf naderde een hoogtepunt met de grote abortusdemonstratie in Amsterdam. In de redactie van de *Gekkenkrant* gingen de vrouwen voorzitten en steeds meer stukken schrijven. 'We maakten een vrouwennummer, waar de mannen ook aan meewerkten. Maar we gingen wel eerst als vrouwen bij elkaar zitten om ervaringen uit te wisselen. Over heel simpele dingen soms, zoals wie er altijd thee en koffie gingen zetten.'

Zij herinnert zich hoe voor een speciaal medicijnnummer de redactie eerst de eigen ervaringen uitwisselde. Het leverde de actie 'Valiumvrije vrijdag' op. Jacqueline van der Post: 'Er belden ontzettend veel vrouwen die valium slikten. En er kwamen berichten over seksueel misbruik. Daar schreven wij dan weer over.'

Bert Bakker vertelt hoe hij samen met andere redactieleden in een mannenpraatgroep zat. 'Wij hadden allemaal stevige vrouwen die in opmars waren in de emancipatie, dus leek het een logische stap dat wij als mannen ook om de tafel gingen zitten. We deden gewoon wat de vrouwen deden: rondje goed, rondje slecht. Of zullen we eens naakt gaan zitten? En dan gingen we gewoon naakt zitten.'

Doelstellingen

De eensgezindheid binnen de redactie liep, vertelt Bert Bakker, ten einde door de welbewuste acties die de *Gekkenkrant* onder de noemer NASA ('Nationale Anti Shock Aktie') vanaf 1976 tegen de elektroshock voerde. Bakker: 'Dat was een strategisch punt. In het vierde jaar van de redactie was het: we gaan er echt op inzetten dat ding (de elektroshock, PH) verboden te krijgen. En dan zat je gelijk ook in die medische wereld. Ik vond het best om ook eens met een doelstelling te werken, maar eigenlijk was ik het er niet mee eens.'

Bert Bakker wilde, bleek toen, helemaal niets met de psychiatrie van doen hebben. Hij ontwikkelde zich tot grote voorstander van zelfhulp en nam daarin binnen de redactie, waarvan de leden merendeels wel psychotherapie en 'goede hulp' propageerden, een aparte positie in. 'Nee, we hielden niet van doelstellingen', beaamt Jacqueline van der Post. Ook zij signaleerde tekenen van de machtsstrijd die in het vierde jaar onontkoombaar in de redactie ging spelen. 'Maar die werden wel benoemd', zegt zij.

Beiden denken dat het einde van hun pionierstijd vooral een natuurlijk verloop had. 'We

'Die eindeloze stroom van brieven werd, één voor één, opgemaakt in de nachtelijke uren. De brieven vormden een doorlopend thema'

waren het allemaal ontgroeid. Iedereen moest zijn vleugels uitslaan.' Jacqueline van der Post kreeg een baan als maatschappelijk werkster bij het Jongeren Advies Centrum en hielp later het Wegloophuis Amsterdam op te zetten. 'Daar kwam een man die dertig jaar in een inrichting had gezeten. We gingen met die man mee zijn spullen ophalen en vonden ter plekke in zijn klerenkast een grote stapel *Gekkenkranten*.'

Verkeerde pet

Bert Bakker herinnert zich met plezier zijn promotieonderzoek naar zelfhulp, dat hij al tijdens de redactie van de *Gekkenkrant* startte. 'Die gekken hebben allemaal wat ik noem, een heel natuurlijke taal, die herken je onmiddellijk, je weet dat daar een persoonlijke ervaring in zit. En psychiaters gaan dan turven (een diagnose stellen, PH), dat klopt, maar niet voor sociologen, die moeten een open vraag stellen. De vraag 'Zaten wij fout?', die zijn collega, medisch socioloog Flip Schrameijer, in een artikel in *Vrij Nederland* (2005) over de *Gekkenkrant* opwierp, vindt Bert Bakker dan ook niet relevant. 'Wat een onzin dacht ik, toen ik dat las. De *Gekkenkrant* kón helemaal niet fout zitten, want wij hadden geen inhoudelijk standpunt, tenminste dat gold in hoge mate voor mij. Ik wist niet wat gekte was, behalve: vertelt u mij wat het voor u betekent, gekte', zegt Bakker. 'Maar misschien was de *Gekkenkrant* op gegeven moment ook wel een foute club geworden omdat ze teveel afstand nam. Omdat ze zich met de discussie gingen bemoeien of gekte biologisch of ultrapsychisch is. Daar ging het ons niet om en als je die vraag oproept heb je de verkeerde pet opgezet. Persoonlijk laat ik die vraag bij mijn neefje liggen, bij Bram Bakker, de psychiater.'

Het begin van de vrouwenhulpverlening

De *Gekkenkrant* weerspiegelde in haar kolommen veel van de actiecultuur van de jaren '60 en '70. Er waren banden met Provo, de studentenbeweging en niet in de laatste plaats de vrouwenbeweging. De tweede feministische golf richtte zich met acties voor autonomie en emancipatie en tegen seksueel geweld deels op dezelfde doelen als de gekkenbeweging.

Vrouwen in de redactie van de *Gekkenkrant*, zoals Jacqueline van der Post, Martine Groen en Helmi Goudswaard deden mee aan feministische acties, zoals de grote abortusdemonstratie. Zij bezochten de 'fem-soc' groepen in het Amsterdamse Vrouwenhuis. De mannen in de redactie ondersteunden het emancipatiestreven en richtten zelf een mannenpraatgroep op.

Specifieke vrouwenkennis

De redactie bracht een speciaal vrouwennummer uit. Met behulp van specifieke vrouwenkennis en het uitwisselen van de eigen ervaringen ontstonden themanummers, onder meer over medicijngebruik. De hieropvolgende 'Valiumvrije vrijdag' leidde tot een stroom van reacties over vrouwelijke problemen, die door de hulpverlening niet werden herkend, zoals de gevolgen van seksueel misbruik en geweld. Artikelen hierover brachten het denken over een aparte vrouwelijke aanpak, de vrouwenhulpverlening, binnen de redactie op gang. 'Het werd steeds evidentier', vertelt Martine Groen, 'dat vrouwen verkeerd werden behandeld. Het hele seksuele *issue* kwam boven tafel. Ook over verkrachtingen in de isoleercel en op de afdelingen door hulpverleners.'

In haar werk als psychotherapeute bij de riagg, regionale instelling voor geestelijke gezondheidszorg, hoorde Groen verhalen die haar bevindingen over misbruik en seksueel geweld nog eens bevestigden. 'Ik werkte daar samen met psychiater Louk van der Post, die ook veel voor de *Gekkenkrant* heeft gedaan. Doordat je na ging denken over de omstandigheden waarbinnen incest en verkrachting plaatsvinden, onstonden heel interessante discussies over allerlei vanzelfsprekende aannames. Wat nu specifieke vrouwen- of manneneigenschappen waren bijvoorbeeld. Er is in die tijd erg veel gaan schuiven in de manier waarop naar vrouwen werd gekeken.'

Stichting De Maan

Kort nadat de redactie van de *Gekkenkrant* was opgestapt richtten de redactieleden Martine Groen en Helmi Goudswaard met enkele anderen in 1981 Stichting De Maan op, de eerste instelling waar 'seksespecifieke' hulpverlening voor vrouwen van de grond kwam. De Maan had weer nauwe banden met de pioniers van de opleiding Vrouwenhulpverlening aan het IVABO, de latere Hogeschool van Amsterdam, een initiatief van schrijfster Anja Meulenbelt. Redactielid Jacqueline van der Post volgde deze opleiding. Zij specialiseerde zich in de hulpverlening aan 'zwarte, witte en migrantenvrouwen' en schreef hierover in 1995 een studieboek voor het maatschappelijk werk.